



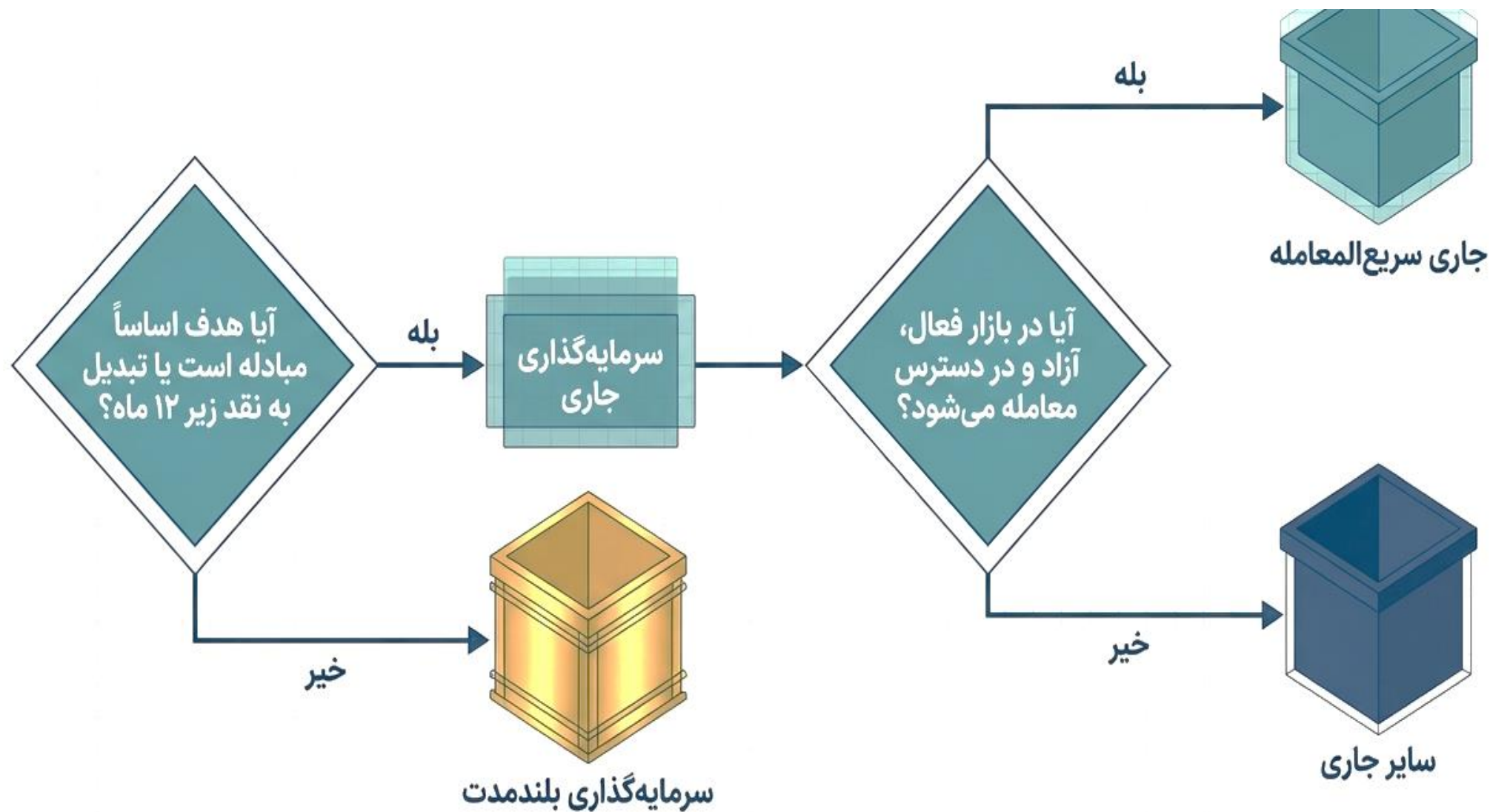
تغییرات استاندارد حسابداری ۱۵ – سرمایه گذاری ها

دکتر سیده سمانه شاهرخی

مدیر آموزش و تحقیقات سازمان حسابرسی، عضو کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، دبیر کمیته تدوین استانداردهای حسابداری دولتی



طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌ها



اندازه‌گیری سرمایه‌گذاری‌ها پس از شناخت اولیه

نوع سرمایه‌گذاری	روش مجاز اندازه‌گیری	
جاری سریع‌المعامله (شامل مشتقه)	فقط یک انتخاب: ارزش منصفانه	
سایر جاری (غیرسریع‌المعامله)	رویه اصلی: اقل بهای تمام شده و ارزش منصفانه	رویه جایگزین: ارزش منصفانه
بلندمدت	رویه اصلی: بهای تمام شده (پس از کسر کاهش ارزش)	رویه جایگزین: مبلغ تجدید ارزیابی (طبق استاندارد ۱۱)

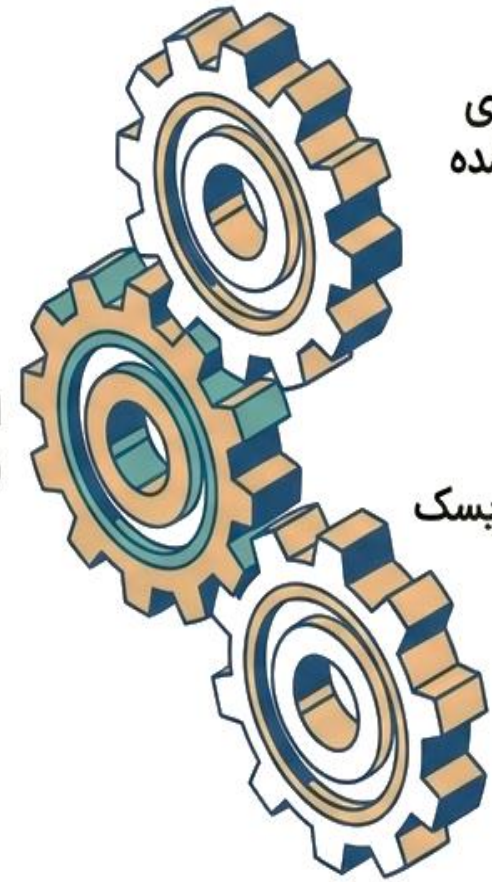


حسابداری مصون سازی

موتور مصون سازی (Hedging) و شروط ورود

شرایط ۵ گانه حسابداری مصون سازی - پیوست ۱ بند ۴

- ✓ ۱. مستندسازی رسمی اهداف و راهبرد در لحظه شروع.
- ✓ ۲. انتظار اثربخشی بالا در هماهنگی با راهبرد مدیریت ریسک.
- ✓ ۳. بسیار محتمل بودن معامله آتی (در مصون سازی جریان نقدی).
- ✓ ۴. قابلیت اندازه گیری اتکاپذیر ارزش منصفانه یا جریان نقدی.
- ✓ ۵. ارزیابی مستمر اثربخشی در تمام دوره های گزارشگری.



ریسک پذیری
قلم مصون شده

ابزار مصون سازی
(مشتقه)

خنثی سازی ریسک

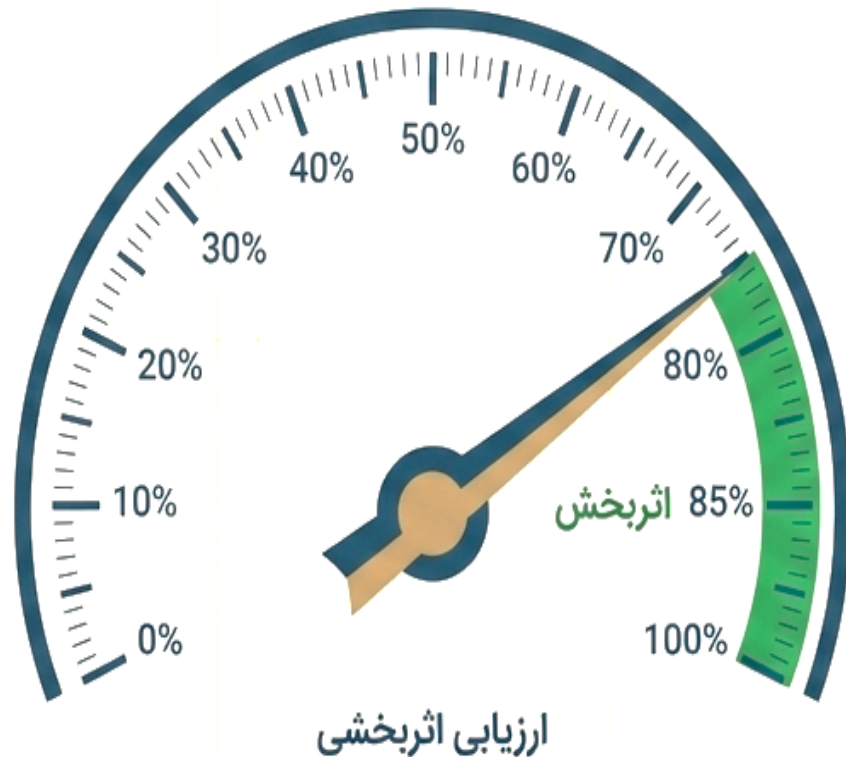
ریسک پذیری قلم مصون شده [درگیر با] ابزار مصون سازی (مشتقه)
= خنثی سازی ریسک.

رویکردهای مصون سازی: ارزش منصفانه در برابر جریان نقدی

مصون سازی ارزش منصفانه - بند ۳۹ ب	مصون سازی جریان نقدی - بند ۳۹ الف
<p>هدف: پوشش ریسک تغییرات ارزش یک دارایی/ بدهی یا تعهد قطعی.</p>	<p>هدف: پوشش ریسک تغییرپذیری جریان های نقدی (مثلاً تغییر نرخ بهره).</p>
<p>حسابداری ابزار مصون ساز: سود/زیان ناشی از تغییر ارزش منصفانه ابزار در سود و زیان (P&L) شناسایی می شود. </p>	<p>بخش اثربخش: در صورت سود و زیان جامع (OCI) شناسایی می شود. </p>
<p>حسابداری قلم پایه: مبلغ دفتری قلم مصون شده نیز به میزان ریسک، تعدیل و در سود و زیان ثبت می شود (اثر خنثی کننده). </p>	<p>بخش غیر اثربخش: مستقیماً در صورت سود و زیان (P&L) دوره شناسایی می شود. </p>



اثر بخشی مصون سازی



ارتباط اقتصادی (بند ۶):

اثر بخشی یعنی ارتباط اقتصادی بین قلم مصون شده و ابزار. ارزش این دو باید در واکنش به ریسک، به طور سیستماتیک در جهت مخالف یکدیگر حرکت کنند.

نسبت مصون سازی و روش ها (بند ۶ و ۹):

- اگر واحد تجاری تنها بخشی از ریسک (مثلاً ۸۵٪) را پوشش دهد، ارزیابی اثر بخشی باید صرفاً بر اساس تغییرات همان ۸۵ درصد ریسک مصون شده صورت گیرد.

- روش ارزیابی می تواند کمی یا کیفی باشد (مثلاً انطباق ویژگی های اصلی مانند مبلغ اسمی و سررسید ابزار و قلم پایه - بند ۸).

مثال – مصون سازی جریان نقدی با استفاده از قراردادهای آتی

شرکت الف در زمینه تولید آرد برای پخت انواع نان و کیک اشتغال دارد و گندم یکی از مواد اولیه مورد نیاز آن است.

این شرکت در اول دی ماه سال ۱۴×۱ پیش بینی می کند که در ۳۱ خرداد سال ۱۴×۲ به ۱۰۰٫۰۰۰ کیلو گرم گندم نیازمند است که باید خریداری کند. از آنجا که مدیر شرکت، نگران افزایش قیمت گندم در این دوره زمانی است، با انعقاد ۱۰ قرارداد آتی، خود را در موقعیت خرید قرار می دهد.

هر قرارداد آتی دربردارنده ۱۰٫۰۰۰ کیلو گرم گندم است. قراردادهای آتی در ۳۱ خرداد سال ۱۴×۲ منقضی می شوند که با تاریخی که مدیر انتظار دارد گندم خریداری شود، یکسان است. اطلاعات مربوط به قیمت خرید نقدی و قیمت خرید طبق قراردادهای آتی:

قیمت هر کیلو گرم گندم - ریال	قیمت خرید طبق قرارداد آتی	قیمت خرید نقدی	تاریخ
۵٫۹۰۰	۵٫۸۵۰		۱ دی ماه سال ۱۴×۱
۵٫۹۷۰	۵٫۹۱۰		۲۹ اسفند ماه سال ۱۴×۱
۵٫۹۲۰	۵٫۸۷۰		۳۱ خرداد ماه سال ۱۴×۲



مستندسازی مصون سازی

مدیریت ریسک و ماهیت ریسکی که باید مصون شود

هدف مصون سازی، کاهش تغییرپذیری جریانهای نقدی خرید پیش بینی شده گندم در آینده است. انتظار می رود که تغییرات در جریانهای نقدی قرارداد آتی، در جبران تغییرات در جریانهای نقدی مورد انتظار معامله خرید آتی که به دلیل تغییرات قیمت خرید گندم رخ می دهد، اثربخش باشد.

ابزار مصون سازی

۱۰ قرارداد آتی با موقعیت خرید که هر قرارداد دربردارنده ۱۰۰۰۰ کیلوگرم گندم به قیمت هر کیلو ۵,۹۰۰ ریال است.

قلم مصون شده

خرید پیش بینی شده ۱۰۰۰۰ کیلوگرم گندم در ۳۱ خرداد ماه سال ۱۴×۲.

نحوه برآورد اثربخشی مصون سازی

به طور کلی، رهنمود خاصی درباره نحوه اجرای آزمون اثربخشی ارائه نمی شود. ولی روش انتخاب شده باید از زمان شروع رابطه مصون سازی، مستند شود. برآورد اثربخشی مصون سازی، باید مبتنی بر راهبرد مدیریت ریسک واحد تجاری بوده و منطقی و یکنواخت با سایر روابط مصون ساز مشابه باشد، مگر آنکه ضرورت کاربرد روشهای مصون ساز دیگر به صراحت بیان شود.



انجام ثبت‌های مورد نیاز

اول دی ماه سال ۱۴×۱:

ارزش قرارداد آتی در این تاریخ صفر است و ثبتی در این خصوص انجام نمی‌شود.

ارزیابی اثربخشی مصون‌سازی به منظور انجام ثبت‌های لازم در ۲۹ اسفند ماه سال ۱۴×۱:

شرح	قیمت خرید طبق قراردادهای آتی	قیمت خرید نقدی
۱ دی ماه سال ۱۴×۱	۵۹۰۰ ریال	(۵۸۵۰) ریال
۲۹ اسفند ماه سال ۱۴×۱	۵۹۷۰ ریال	(۵۹۱۰) ریال
تغییر قیمت یک واحد	۷۰ ریال	(۶۰) ریال
حجم خرید	۱۰۰۰ کیلوگرم	۱۰۰۰ کیلوگرم
تغییرات قیمت کل	۷۰۰۰۰۰ ریال	(۶۰۰۰۰۰) ریال

شرح	بدهکار	بستانکار
	ریال	ریال
سرمایه‌گذاری در قرارداد آتی	۷۰۰۰۰۰	
سود یا زیان جامع		۶۰۰۰۰۰
سود مصون‌سازی		۱۰۰۰۰۰



انجام ثبت‌های مورد نیاز

ثبت قراردادهای آتی به ارزش منصفانه - ارزیابی مجدد اثربخشی ۳۱ خرداد
ماه سال ۱۴×۲:

شرح	قیمت خرید طبق قراردادهای آتی	قیمت خرید نقدی
۲۹ اسفند ماه سال ۱۴×۱	۵۹۷۰ ریال	(۵۹۱۰) ریال
۳۱ خرداد ماه سال ۱۴×۲	۵۹۲۰ ریال	(۵۸۷۰) ریال
تغییر قیمت یک واحد	(۵۰) ریال	۴۰ ریال
حجم خرید	۱۰۰۰ کیلوگرم	۱۰۰۰ کیلوگرم
تغییرات قیمت کل	(۵۰۰۰) ریال	۴۰۰۰ ریال

شرح	بدهکار	بستانکار
	ریال	ریال
سود یا زیان جامع	۴۰۰۰	
زیان مصون‌سازی	۱۰۰۰	
سرمایه‌گذاری در قرارداد آتی		۵۰۰۰
تعدیل مبلغ قراردادهای آتی به ارزش منصفانه در ۳۱ خرداد ماه سال ۱۴×۲		



انجام ثبت‌های مورد نیاز

ثبت مربوط به خرید گندم:

شرح	بدهکار	بستانکار
	ریال	ریال
موجودی مواد اولیه - گندم	۵۸۷ر۰۰۰ر۰۰۰	
موجودی نقد		۵۸۷ر۰۰۰ر۰۰۰
بابت خرید گندم		

ثبت مربوط به تسویه قراردادهای آتی خرید گندم:

موجودی نقد	۲ر۰۰۰ر۰۰۰	
سرمایه گذاری در قرارداد آتی		۲ر۰۰۰ر۰۰۰

و اگر گندم خریداری شده در همان دوره مصرف شود:

شرح	بدهکار	بستانکار
	ریال	ریال
بهای تمام شده کالای ساخته شده	۵۸۵ر۰۰۰ر۰۰۰	
سود یا زیان جامع	۲ر۰۰۰ر۰۰۰	
موجودی مواد اولیه		۵۸۷ر۰۰۰ر۰۰۰
بابت هزینه کردن موجودی گندم و حذف حساب سود یا زیان جامع		



مثال – مصون سازی ارزش منصفانه با استفاده از قراردادهای آتی

شرکت ب در زمینه تولید آلیاژ مس فعالیت می کند. این شرکت در اول دی ماه سال ۱۴×۱، ۱۰۰۰ تن مفتول مس به بهای هر تن ۲۰۰۰ ریال را به عنوان موجودی خریداری کرده است. مدیر شرکت، به منظور مصون سازی وضعیت مفتول مس در مقابل کاهش قیمت آن، اقدام به انعقاد قرارداد آتی برای فروش ۱۰۰۰ تن مفتول مس به قیمت هر تن ۱۵۵۰ ریال می کند. قرارداد آتی در ۳۱ خرداد سال ۱۴×۲ منقضی می شود که با تاریخی که مدیر انتظار دارد مفتول مس به فروش برسد، یکسان است.

ارزش منصفانه مفتول مس براساس قیمت بازار، کیفیت مفتول مس و شرایط تحویل آن تعیین می شود. در ۳۱ خرداد سال ۱۴×۲، مدیر شرکت قرارداد آتی را تسویه می کند و هر تن مفتول مس را به قیمت ۴۰۵۰ ریال به فروش می رساند.

قیمت نقدی فروش و قیمت فروش طبق قرارداد آتی :

تاریخ	قیمت نقدی فروش	قیمت هر تن مفتول مس – ریال
۱ دی ماه سال ۱۴×۱	۱۵۰۰ ریال	۱۵۵۰ ریال
۲۹ اسفند ماه سال ۱۴×۱	۱۴۵۵ ریال	۱۵۰۰ ریال
۳۱ خرداد ماه سال ۱۴×۲	۱۴۰۵ ریال	۱۴۵۵ ریال



مستندسازی مصون سازی

مدیریت ریسک و ماهیت ریسکی که باید مصون شود

هدف مصون سازی، کاهش تغییرپذیری قیمت فروش مفتول مس در آینده است. انتظار می رود که تغییرات در ارزش منصفانه قرارداد آتی، در جبران تغییرات در ارزش منصفانه مفتول مس، اثربخش باشد.

ابزار مصون سازی

قرارداد آتی با موقعیت فروش که دربردارنده ۱۰۰۰ تن مفتول مس به قیمت هر تن ۱۰۰۰ ر ۵۵۰ ریال است.

قلم مصون شده

۱۰۰۰ تن مفتول مس



انجام ثبت‌های مورد نیاز

اول دی ماه سال ۱۴×۱:

ارزش قرارداد آتی در این تاریخ صفر است و ثبتی در این خصوص انجام نمی‌شود.

شرح	قیمت آتی تحویل کالا در	ارزش منصفانه موجودی کالا
	۳۱ خرداد ماه سال ۱۴×۲	بر مبنای قیمت‌های نقدی
۱ دی ماه سال ۱۴×۱	۱۵۵۰٫۰۰۰ ریال	۱۵۰۰٫۰۰۰ ریال
۲۹ اسفند ماه سال ۱۴×۱	۱۵۰۰٫۰۰۰ ریال	۱۴۵۵٫۰۰۰ ریال
تغییرات ارزش منصفانه یک واحد	۵۰٫۰۰۰ ریال	(۴۵٫۰۰۰) ریال
حجم فروش	۱٫۰۰۰ تن	۱٫۰۰۰ تن
تغییرات قیمت کل	۵۰٫۰۰۰٫۰۰۰ ریال	(۴۵٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال

شرح	بدهکار	بستانکار
	ریال	ریال
سرمایه‌گذاری در قرارداد آتی	۵۰٫۰۰۰٫۰۰۰	
سود مصون‌سازی		۵۰٫۰۰۰٫۰۰۰

شرح	بدهکار	بستانکار
	ریال	ریال
زیان مصون‌سازی	۴۵٫۰۰۰٫۰۰۰	
موجودی کالا		۴۵٫۰۰۰٫۰۰۰

این ثبت، بابت تعدیل بهای موجودی کالا به ارزش خالص بازیافتی آن انجام نمی‌شود، بلکه یکی از ثبت‌های مربوط به فعالیت مصون‌سازی است

انجام ثبت‌های مورد نیاز

ثبت قراردادهای آتی به ارزش منصفانه - بررسی مجدد در ۳۱ خرداد ماه سال ۱۴×۲:

شرح	قیمت آتی تحویل کالا در	ارزش منصفانه موجودی کالا
۲۹ اسفند ماه سال ۱۴×۱	۳۱ خرداد ماه سال ۱۴×۲	بر مبنای قیمت‌های نقدی
	ریال ۱۵۰۰۰۰۰	ریال ۱۴۵۵۰۰۰
۳۱ خرداد ماه سال ۱۴×۲	ریال ۱۴۵۵۰۰۰	ریال ۱۴۰۵۰۰۰
تغییرات ارزش منصفانه یک واحد	ریال ۴۵۰۰۰	ریال (۵۰۰۰۰)
حجم فروش	۱ تن	۱ تن
تغییرات ارزش منصفانه کل	ریال ۴۵۰۰۰۰۰	ریال (۵۰۰۰۰۰۰)

شرح	بدهکار	بستانکار
	ریال	ریال
سرمایه‌گذاری در قرارداد آتی	۴۵۰۰۰۰۰	
سود مصون‌سازی		۴۵۰۰۰۰۰
تعدیل ارزش منصفانه قرارداد آتی		

شرح	بدهکار	بستانکار
	ریال	ریال
زیان مصون‌سازی	۵۰۰۰۰۰۰	
موجودی کالا		۵۰۰۰۰۰۰
ثبت تغییرات در ارزش منصفانه موجودی کالا		

انجام ثبت‌های مورد نیاز

ثبت‌های مربوط به تسویه قرارداد آتی فروش مفتول مس:

بستانکار	بدهکار	شرح
ریال	ریال	
	۹۵ر۰۰۰ر۰۰۰	موجودی نقد
۹۵ر۰۰۰ر۰۰۰		سرمایه‌گذاری در قرارداد آتی
بابت تسویه قرارداد آتی فروش مفتول مس		

ثبت‌های مربوط به فروش موجودی کالا:

بستانکار	بدهکار	شرح
ریال	ریال	
	۱۴۰۵ر۰۰۰ر۰۰۰	موجودی نقد
۱۴۰۵ر۰۰۰ر۰۰۰		درآمد فروش
بابت فروش موجودی کالا		

	۶۱۰۵ر۰۰۰ر۰۰۰	بهای تمام شده فروش
۱۰۵ر۰۰۰ر۰۰۰		موجودی کالا
بابت به هزینه بردن موجودی کالا		
$۶۱۲۰۰۰ر۰۰۰ر۰۰۰ - (۴۵ر۰۰۰ر۰۰۰ + ۵۰ر۰۰۰ر۰۰۰) = ۱۰۵ر۰۰۰ر۰۰۰$		



تشکر پروردگار و سپاس از توجه شما

مسیر ارتباط:

seyedehsamanehshahrokhi@gmail.com

۸۸۹۵۹۲۶۹

@ssshahrokhi

